

5. Gemma Davies. Shining a Light on Policing of the Dark Web: An Analysis of UK Investigatory Powers. The Journal of Criminal Law. First Published September 10, 2020. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0022018320952557>.

Чхеїдзе Гела Мурманович,
аспірант кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬ ІНОЗЕМЦІ АБО ОСОБИ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ

Прискорення процесу європейської інтеграції України потребує впровадження у правоохоронну практику визнаних світовим співтовариством стандартів захисту прав і свобод людини. Демократичні перетворення в Україні є невід'ємними від гуманізації соціальних відносин, адже людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Під впливом глобалізації світової економіки і науково-технічного прогресу, взаємопроникнення різних соціальних груп у всьому світі відбувається поступові, але що набирає силу зміни системи цінностей, особових і громадських орієнтирів, деформація соціальних структур і культурної ментальності. Як наслідок, у суспільстві формуються різні протестні явища і процеси.

У той же час, бурхливий розвиток світових процесів глобалізації став однією з головних характеристик ХХІ ст. Проявом цих процесів, пов'язаним із людським ресурсом, є переміщення населення, зокрема, міждержавне та міжконтинентальне. Однак загалом позитивні та суспільно корисні за своєю сутністю наслідки глобалізації водночас мають певну криміногенність. У площині кримінологічної безпеки держав у цьому разі йдеться про вплив зовнішніх міграційних процесів на стан і структуру злочинності, а саме «підживлення» її злочинами, що вчиняються міждержавними мігрантами, та урізноманітнення складу злочинців приймаючих мігрантів держав за ознакою громадянства. Крім того, сучасні держави, що не перебувають за «завісою» та відкриті до прийняття мігрантів з інших держав, так чи інакше відчувають на собі наслідки діяльності транскордонної організованої злочинності [1, с. 229].

Прагнення держави запровадити в життя основні принципи цілеспрямованого розвитку і функціонування суспільства, гарантом яких виступає Конституція України, стикається з численними проблемами сучасного суспільства, в якому дістали відображення всі

державні перетворення останніх років, наслідки яких посилюються на процеси масової десоціалізації, соціальне розшарування та зміни ціннісних орієнтацій громадян. Невизначеність положення іноземців, відсутність стійкої шкали ціннісних орієнтирів, зниження в багатьох соціального статусу в зв'язку з утратою роботи призводить до нагромадження негативної соціальної енергії, до деструктивних тенденцій у розвитку суспільства.

Аналіз стану безпеки і правопорядку в Україні станом на 2021 рік свідчить, що негативні процеси, які спостерігалися останніми роками, не тільки збереглися, але й дещо посилюються. Відповідно до статистичної звітності Міністерства внутрішніх справ України, протягом 2011–2020 рр. в Україні спостерігається стабільно додатне сальдо зовнішньої міграції, яке, в сукупності за ці роки, склало майже 194 тис. осіб. І це незважаючи на достатньо високі показники еміграції з України. Такий факт лише підтверджує активне включення нашої держави до процесів міждержавного переміщення людей. Ужиті правоохоронними та іншими державними органами заходи не дали можливості нейтралізувати основні дестабілізуючі фактори, що обумовлюють напруженість і подальше ускладнення безпекової ситуації в державі. Війна на сході України, а також інші соціальні чинники зумовили масштабний процес внутрішньої міграції. Загальна кількість переселенців в Україні станом на грудень 2020 року складала майже 2,3 млн. осіб [2]. При цьому питання їх облаштування, зайнятості, вирішення соціально-побутових проблем належним чином не вирішені. За даними Міжнародної організації з міграції тільки близько 43 % внутрішньо переміщених осіб отримують регулярні доходи від зарплати, ще 18 % мають часткову зайнятість. Водночас, значна частина населення, зокрема працездатного, змушена шукати роботу за кордоном, зокрема за у 2020 році Державна міграційна служба України виявила 6,7 тис. нелегалів [3].

Аналізуючи показники кримінальної протиправності в Україні за останні десять років, стає очевидним, що частка кримінальних правопорушень, учинених іноземцями та особами без громадянства, щорічно у загальному масиві внесених відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань сягає близько 1 %. Виходячи з офіційних статистичних даних, не можна з упевненістю стверджувати, що кримінально-протиправні діяння, що вчиняються такими особами не становлять значної загрози для українського суспільства, адже таким кримінальним правопорушенням властива латентність. До того ж в умовах політичної та міжнародної ситуації, в якій опинилася Україна останніми роками, кримінологічна характеристика цього сегменту злочинності стає конче необхідною.

Тому, на державному рівні вирішення проблеми запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняють іноземці або особи без громадянства, потребує кримінологічного реагування з боку

правоохоронних органів, а також взаємодії вчених і дослідників у сфері міжнародної правової діяльності щодо подолання цього негативного суспільно небезпечного діяння у межах дотримання фундаментальних прав людини. У Стратегії боротьби з організованою злочинністю (2020) наголошено, що в умовах збройної агресії проти України та намагання створити терористичні організації в державі організована злочинність становить пряму загрозу для національної безпеки. Підвищення рівня тяжких та особливо тяжких злочинів, які вчинено у складі організованих груп і злочинних організацій, зокрема із застосуванням вогнепальної зброї, установа корумпованих відносин між посадовими особами органів державної влади, органів місцевого самоврядування та криміналітетом, використання неконкурентних методів у фінансово-господарській діяльності підприємств негативно впливає на економічне зростання та пов'язаний з ним суспільний розвиток України. Ескалація жорстокості та насильства, дестабілізація внутрішньої соціально-політичної ситуації призводить до порушення функціонування органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також підриву авторитету держави та її правоохоронних органів серед населення. Організована злочинність є інструментом, що використовується спецслужбами іноземних держав для дестабілізації ситуації в Україні та завдання шкоди національній безпеці. Наявні умови для використання окремими громадськими об'єднаннями організованої злочинності як засобу політичної боротьби та придушення демократії [3].

Список використаних джерел

1. Калініна А. В. Вплив імміграційних процесів на стан злочинності в Україні на початку XXI ст. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2014. Вип. 27. С. 229–238.

2. Аналітична довідка про основні тенденції розвитку безпекової ситуації в Україні та стан виконання пріоритетних завдань центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, за 2020 рік. Київ: ДНДІ МВС України, 2020. 74 с.

3. Офіційний веб-сайт Державної міграційної служби України. URL: <http://dmsu.gov.ua/statistichni-dani/2945-statystyka>.

4. Стратегія боротьби з організованою злочинністю : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 верес. 2020 р. № 1126-р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text>.